

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов!

28-ше (3624) №,  
2023 ий 14 июль,  
кугарня.

# Ямде лий



0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

## Йоча кином войзеныт



Руш серызе В.П.Катаевын йоча-влаклан возымо «Цветик-семицветик» йомакшым ик тукум веле огыл лудын кушкын. Йомак икте-весе дене келшен, вашла полшен илаш, поро кумылан лияш, шке йонылышым умылен, жапыштыже коранден мошташ тунукта. Ты теме илышыште курымаш. Тидым шотыш налын, Э.Сапаев лумеш Марий кугыжаныш опер да балет академический театр эртыше ийыште «Цветик-семицветик» мюзиклым сценыш луктын. Самырык режиссёр Андрей Огородников тений тудым кинош войзаш кумылангын.

– Мемнан тӱн шонымашна: йомакын тӱн темыжым келгынак почын ончыкташ. Садланак киношто тӱн героиня, Женя, кугурак ийготан: иктаж 15 ияш. Порылык, келшымаш, икте-весым пагалымаш йоча-шамыч коклаште веле огыл тӱн верым налыт, тидым кугыенат жапыштыже умылышаш, – оила тӱн режиссёр Андрей Огородников.

Кином Йошкар-Олаште тӱрлӧ площадкыште войзеныт (**снимкылаште**). Пашашке кумшӱдӧ наре йоча ушнен. Кинолан семым Григорий Архипов келыштарен, да йоча симфонический оркестр шоктен.

**Л.ГРИГОРЬЕВА.**



Фото-влакым интернет гыч налме.

### ПОДПИСКЕ

«Ямде лий» газетлан кажне тылзын 15-ше числа марте **верласе связь отделенийлаште, [podpiska.pochta.ru](http://podpiska.pochta.ru)** сайт полшымо дене возалташ лиш.

**Индекс – П4696.**

Подписчик-влак коклаште лотерей модыш лишыл жапыште эртаралтеш.





Фотом интернет гыч налме.

## Запорожье гыч – Марий Элыш

Марий Элым Вуйлатыше Ю.В.Зайцевын кўштымыж почеш Запорожский областысе Куйбышев район гыч Марий Элыш 12 йоча канаш да тазалыкым пенгыдемдаш толын. Ёдыр-рвезе-влаклан жапым пайдалын эртараш поян программыв ямдыленит. Йоча-шамыч лагерыште канат, театрыш, кинотеатрыш, тоштерыш коштыт, усталык мастер-класслаште лийыт да Марий Элын сылне верлашкыже экскурсий дене лектыт. Уна-влаклан Марий кундемаште келша да вес ганат толаш кумылышт лиеш, шонена.

Палемдыман, Ю.В.Зайцев йоча-влакын канышышт шотышто йодышым Запорожский областыште лиймыж годым рашемден.

**Е.ИВАНОВА** ямдылен.

### Историйым шергалына

*1410 ий 15 июльгышто руш войска да тудын союзникше-влак Гронвальд (Польша) воктене кредалмаште немич рыцарь-влакым сененыт.*

*1770 ий 18 июльгышто Петр Александрович Румянцевын вуйлатыме руш армий Ларга эйер (Молдавий) воктене кредалмаште турко-влакым кырен шалатен.*

## Еш пайрем

Йоча да самырык-влакын «Движение Первых» россиясе мер-кугыжаныш толкыныштын Марий Элысе полкаже «Еш команде» спорт еш фестивальлан тўналтышым пыштен. Тудо районлаште да олалаште 8 октябрь марте эртаралтеш. Икымше тагасымаш Еш, йоратымаш да икоян улмо кечын лийын. Тўрлө вере тўрлө сынан пайрем озаланен. Теве Йошкар-Олаште «Ме спорт еш улына» конкурс 10-шо номеран школ пелен эртаралтын (**снимкыште**). Тушко рўдоласе 30 еш ушнен. Весела стартыште, куштымо батлыште да моло вереат вий-куатыштым тергенит.

**Л.НИКОЛАЕВА** ямдылен.



Фотом интернет гыч налме.

## Россиясе увер

Ёдыр-рвезе-влак, шочмо кундемын сўрал пўртўсшымы ужын моштеда? Тудым моторын сўретлен, «Голубые глаза планеты» тўнйамбал конкурсыш ушныза. Пашам **30 ноябрь марте** налыт. Тўрыс увер – [konkursoff.ru](http://konkursoff.ru) сайтыште.

**14 ияш деч кугурак** ийготан ёдыр-рвезе-влак «Росмолодёжь. Гранты: Микрогрант» конкурсыш ушнен кертыт. 18 тагас гыч келшышым ойырен, проектым возыман. Йодмашым [grants.myrosmol.ru](http://grants.myrosmol.ru) сайтыш **3 август марте** колтыман.

«Эстафета семейного чтения» всероссийский акцияш лудаш йоратыше еш-влакым ушнаш ўжыт. Книгам пырля лудмо нерген 5 минуташ видеом войзыман. Йодмашым, «Эстафета» манын палемден, [semeinoe-chtenie202@yandex.ru](mailto:semeinoe-chtenie202@yandex.ru) адрес дене электрон почтыш колтыман.

## Марий Элысе увер

Йошкар-Оласе Креатив индустрий школышто тунемше **Вера Уржумцева** «Пазл дружбы» проектше дене «Точка внимания» всероссийский конкурсын финалышкыже лектын. Проект чай сервисым ушештара. Тудым пазл семын погаш лиеш.

Яльчик ер воктене спорт ориентирований дене Юл кундем федерал округын чемпионатше да первенствыже эртаралтыныт. **14 регион гыч 1000 наре спортсмен** ушнен. Йошкар-Оласе «Азимут» йоча да самырык-влак рўдер гыч **Алексей Казанцев, Мария ден Даша Новоселовамыт** тўрлө ийготан-влак коклаште сенышыш лектыныт.

**С.Г.Чавайн** лўмеш **Национальный книгалудышто «Петра творенья»** ончер почылтын. Тудо **Петр I кугыжан 350 ияш** лўмгечыжлан полеклалтын. Кумылан кажне ег ончерыш **31 июль марте** толын кертеш.





## Кугезе тукымын пöлекше

Мемнан ешыште «Ямде лий» газетым поснак аклена. Йочаж годым мыйын ковам Надежда Михайловна Созонова (Сабатских) «Ямде лий» дене пенгыде кылым кучен, тале юнкор лийын. Нина шүжарже ден Алёша шольыжо ковам деч вараш кодын огытыл, возымо пашалашт йоча газетеш чүчкыдын савыкталтыныт. Ковамын юнкор пашажым күкшын акленыт: 1976 ийыште «Артек» йоча лагерыш канаш каяш пүтөвкым кучыктеныт. Нина акамже юнкор слётышто лийын. Садланак йоча газетым мемнан ешыште чылан пагалена. Кызытат йөрәтен лудына. Кажнынан шке рубрикына уло. Вич ияш Костя шольымлан фотоконкурс-влак келшат. Чиялтышаш сүретшамыч куд ияш Лиза шүжаремын кумылжым савырат. Мыланем гын йоча-шамычын школ илышышт, сенымашышт нерген лудаш келша.

«Ямде лий» газетын эртыме корныжо поян. Кугу Ачамланде сар деч вара 1967 ийыште посна газет семын савыкталташ тўналмекеже, «Ямде лий» шке йырже ятыр юнкорым чумырен.



Фотом редакцийн архивше гыч налме.

Марий кундемшыте юнкор паша чот виянын.

– Тудо жапыште газет редакцийыште Валентин Исенков, Анна Петухова, Алексей Юзыкайн пашамыштеныт, – йоча пагытшым ковам шарналта. – Нуно юнкор-влакын возымо ик серышыштымат öрдыжеш коден огытыл. Савыкташ йöрдымыжым төрлен, йоча кумылым волтыде, кузе чын возаш кўлмым умылтарен, кажне серышлан вашмутым пуэныт. Серыш мучаште «Вес гана узш возо» манын сугыныленит. Садлан «Ямде лийыш» сераш кумыл эре лийын. Тунам Марий Турек

школ гыч Руслан Бушков, Валя Ложкина, Нина Шубина (Орлова), Рита Алексеева, Римма Бочкарёва, Света Казакова, Нина Савельева чолган возкаленыт.

90 ий жапыште «Ямде лий» газет ятыр йочалан кумда илыш корным ончыктен. Кызытат шочмо йылмым йөрәташ, марий тўвырам аралаш туныкта. «Ямде лий» – кугезе тукымнан пöлекше. Тудым самырык тукым аклышаш да пойдарен шогышаш.

**Александра ФЁДОРОВА.**

**Марий Турек школ.**

**Снимкыште:** 1980 ийыште эртаралтше юнкор слётын участникше-влак.



Фотом школ архив гыч налме.

## Поро шарнымаш

Сотнур школ пеленысе «Кече» тазалыкым пенгыдемдыме йоча лагерь ўдыр-рвезе-влаклан сай шарнымашым коден. Тўрлö ийготан витле йоча (снимкыште) кажне кечын жапшым пайдалын да веселан эртарен. Лагерь илыш спорт модмашлан, танасымашлан, викторинылан, ўстел йыр шинчын мутланымашлан поян лийын. Йоча-влак школ пеленысе пакчаште тыршенит. Эн куанлыже «Приволжский» ФОК-ысо бассейныште йўштылмаш лийын. Йоча лагерь икшыве-шамыч коклаште вашкылым пенгыдемдаш полша, келшымашым аклаш, икте-васылан полшаш туныкта.

**И.САПАЕВ.**

**Волжский район.**

## Эн мотор пеледыш



Мемнан суртнам шуко пеледыш сöрастара. Мыланем роза утларак келша. Тудо йөрәтыме пеледышем. Сад-пакчаште йошкарге, ошо, нарынче, ал тўсан роза-влак кушкыт. Кызыт йырышт мландым пушкыдемдем, шўкшудым кўрам, вўдым шавем. А нуно моторын пелед шогалмышт, йырваш тамле пушым шарымышт дене таум ыштат.

**Кира ВЕСЕЛОВА.**

**У Торъял, Токтарсола.**

Чыла шке жапыштыже лийман: паша годым – паша, ара кечын – каньман.

**Шабдар Осып.**



**Шинчымаш тўня**

– Лариса Валентиновна, туныктыммо паша тыланда мо дене лишыл?

– Ты профессийым школышто тунеммем годым ойыренам. 1990 ийыште Кужэгер школ пелен педагогике класс почылтын. Мый тушто кок ий шинчымашым погенам. Школым тунем пытарымеке, ончыкылык профессийым ойырымо шотышто йодыш лектын огыл. Пашаш толмеке умыленам, туныктышо тиде профессий огыл, чоным куандарыше, вийым пуышо, у пашалан кумылангыше сомыл, призваний. Йоча дене вашкылым пенгыдемдымаш, пагалымашым сулымаш туныктышын пашаштыже эн кўлешан, шонем.

– Оласе йоча-влак марий йылмым кумылын тунемыт?

– Ёдыр-рвезе-влак койыш-шоктыш дене тўрлў улыт гынат, марий йылмым тыршен тунемыт. Йоча дене

**Чоным куандарыше паша**

«Марий Элын рўдолаштыже марла мутланыше йочам вашлияш лиеш мо? Кызыт ялыштат рушла кутыраш тыршат». Тыгай ойым пытартыш жапыште шуко колаш логалын. «Улыт, да шагал огыл. Шочмо йылмым тунемаш кумылан ден моштыман», – тыге ойла Йошкар-Оласе 10-шо номеран школышто марий йылме да ИКН предметлам туныктышо Л.В.Егошина. Уста туныктышо ты школыш 1997 ийыште, Йошкар-Оласе Н.К.Крупская лўмеш Марий пединститутым тунем пытарымеке, пашаш толын да ынде 26 ий йўратыме сомылжым шукта.



мутланен, шке могырышко савырен, тунемаш кумылан ден моштыман. Тачысе кечын туныктышо гына лийме шагал, нунылан пример, йолташ лийман, илыш дене тўр ошкылман. Кызыт тидлан шуко йўн уло: компьютерым кучылтына, проектым возена, модмо семын урокым эртарена. Тўрлў конкурсыш ушнена.

– Школышто марий мероприятийым эртареда?

– Марий талешке кечылан сўрет, презентаций конкурслам кажне ийын эртарена. Тиште кечылан пўлеклалтше «Марла чын возена» тўшка диктантыш ий еда ушнена. Республикысе тўрлў конкурсышто йоча-влак мастарлыкыштым ончыклат. «Колумб лудмаш» оласе сылнымут конкурсышто Илья Инородцев ден Дарина Николаева тений сенгышыш лектыныт (снимкыште – туныктышышт дене пырля). Шукерте огыл эртаралтше «Колумб лудмаш» регион-влак кокласе сылнымут пайремыште коктынат кумшо верым налыныт. Тунемшем-влакын сенгымашышт ончыкыжымат тыршен пашам ышташ кумыланга.

– Тау. Паша лектышда тўвўыргў саскан лийже.

**Е.ИВАНОВА.**

**Фотом школ архив гыч налме.**

**Тау, туныктышына!**

Туныктышо лияш – тиде пўрымаш. Мемнам Наталья Анатольевна Волкова туныктен. Тудо йўлышў чонан айдеме. Мемнамат тунемаш, тўрлў конкурсышко ушнаш кумылан ден моштен. Урокыштыжо эре онай лийын. Переменыште яра жапым пайдалын эртарена. Чаманем, тений нылымше классым тунем пытарена. Наталья Анатольевналан тауштен, пуымо шинчымашыжым умбакыже келгемдаш тўналына. Ёшанжым сулена, шонем.

**Никита КОНСТАНТИНОВ.**

**2-шо номеран Кужэгер школ.**

**Калыкмут-влакым чын ушыза.**

|                       |                   |
|-----------------------|-------------------|
| Тунемде, пасугапкамат | эн сай туныктышо. |
| Тунемде уш            | лияш ок лий.      |
| Тунемде, туныктышо    | эрташ ок лий.     |
| Паша –                | ок шич.           |
| Тунемде,              | паша ок ушно.     |

**Пырля куана**

Надежда Ялкайнын почеламут корныжо чўчкыдын ушышто пўрдеш: «Шинчаштет – эн волгыдо сескем, шўмыштет – куатле илыш сем». Ушем дене вигак туныктышем Елена Вячеславовна Васильевам сўретлем. Тудо тыматле, мотор, еным жаплен моштышо. Мемнам икымше класс гычак туныкта. Туныктышына йыр ме мўкшла пўрдына. Тудо йолташ ёдыр дене мутланыме семын ой-кагашым пуа, пырля куана, пырля ойгана.

**Настя АНИСИМОВА.**

**Волжский, Карай.**



## «Уста айдеме чылалан мастар»

**К**алькыште тыге ойлат. Кумдан палыме ег-влак ик паша денем веле серлаген огытыл. Мутлан, марий серызе, драматург Н.Арбан почеламутым, повестыым, пьесым серыме деч посна сайын сүретлен, семўзгар дене шоктен, семым возен. Руш поэт М.Лермонтов почеламутым возымо коклаште шыште гыч ненчен. Марий Турек школышто 5-ше классым тунем пытарыше Полина Щеголеват (снимкыште) чыла шотыштат уста.

Чолга ўдырым нимо ок чактаре, эре ончыко кая, у сомыллан тунемеш. Мастарлыкшым тўрлў конкурсышто терга, волонтер пашам шукта. Диплом ден грамотшо-влак тесте дене улыт. Нуно «Артек» тўнямбал йоча рўдеришке логалаш полшенит. Полина марлат, рушлат сылнын мура. Репертуарыштыже «Шочмо ялыштем» шке мурыжат уло. «Песня – душа народа», «Самырык тукум» республикысе конкурслаште сенгыше радамаш лектын. Тыгак «Рябинушка» йоча ансамбльыш коштеш.

Муро сценыште шкем кучаш, почеламутым лудмо конкурслаште артист ко-

йышым ончыкташ туныктен. Тылеч посна кажне шомакым чын, чаткан ойлаш кумылан ден. Тыгай усталык «Фёдоров лудмаш», «Первые шаги» шанче конференциялаште сенгышыш лекташ полшен.

Полина шукерте огыл «Кипарисный» йоча лагерь гыч пўртылын. Тидын дене мемнамат палдарен.

– *Кумшо классыште тунеммем годым авам «Артек» нерген каласкален. Тушко тўрлў кундем гыч йоча-влак логалаш шонат манын ойлен. Тыге мыйынат шинчам йўлаш тўнгалын. Тўрлў вере сенен, грамот-влакым иквереш чумыренам. Вара рўдериш*



*логалаш йодмашым колте- нам. «Артекыште» канаи мыланемат йўн лектын. Кажне кечын занятииыш коштынна. Крым пелотрон ойыртемалтше верлаж дене палыме лийынна. Севастополь олесе тоштерышке мийымына чонеш келге кышам коден. Лагерьыште шуко у йолташым муынам. «Артекыш» эше ик гана логалнем, – ойла ўдыр.*

**Х.АЛЕКСАНДРОВА.**

**Фотом еш архив гыч налме.**

## Тукым гыч тукумыш

Мыйын туныктышем – Алёна Анатольевна Мосунова. Тудо Немда школышто кумло ик ий пашам ышта. Аваже Галина Гавриловна верысе школышто руш йылмым да литературым коло кок ий туныктен, ачаже Анатолий Васильевич – кумло ий. Акаже-влак Вероника, Ольга, Анжелика математикым, физикым, руш йылмым туныктат. Алёна Анатольевна кочаж ден коважат Волжский районисо Сотнур школышто пашам ыштеныт. Гавриил Константинович Богданов школым вуйлатен да математикым туныктен. Вера Степановна руш йылме да литератур дене келге шинчымашым пуэн. Кугу Ачамланде сар годым директор лийын. Родо-тукумыштышт – коло утла туныктышо. Нунын паша стажыштым иктыш ушаш гын, 250 утла ий погына.

**У Торьял, Немда.**

**Кирилл ЛЕБЕДЕВ.**



**Ангелина ЧУРИКОВАН сўретше.**

**Кужэгер, Шўдымарий.**

## Книга – йолташ

Уло мыйын йолташем. Тудым лудаш йўратем. Кажне кечын – сумкаштем, Школьыш пырля коштыктем. Лаштыкклажым шергалам, Шинчымашым лын налам. Луд, йолташ, тыят книгаг, Шанче ег лият, манам.

**Артём ИВАНОВ.**

**Йошкар-Ола,**

**24-ше номеран школ.**

*Книга айдемым туныкта, тудым ильи дене тўр нўлта.*

**К.ВАСИН.**

## Ўшан дене ила

Тўналтыш класслаште тунемме годым тўрлў профессийым наллена. Кугурак класслаште шонымаш вашталтеш. Иктым ойырен, келге шинчымашым налын, шонымашке шуашак тыршена. Мемнан класс вуйлатыше Алёна Валерьевна Иванова тыгаяк лийын. Ончыч врач лияш шонен, а вара трукышто чыла вашталтен да туныктышо профессионалым налын. Ынде школышто математике предметым кандашымше ий туныкта. Туныктышыланна тунемшыжын сенгымашыже – куан да ончыкылыклан ўшан.

**Яна ДЕМЕНТЬЕВА.**

**Морко, Коркатово.**



– Окрашудо пайремым мемнан ялыште веле эрта-рат. Вес семынже ир чесно-кын кечыже маньна. Тудо Кугече пайрем деч вара индеш арня эртымеке лиеш. Тений тудым 17 июньышто пайремлыш-на (снимкыште). Лач ты жапыште верысе калы-кын жаплыме кушкылжо пеледалтеш. Тудо ер воктене ночкырак верыште кушкеш. Ожно окрашудым погаш изи-жат-кугужат коштыныт, тўрлў кочкышым ямдыле-ныт. Пошкудо, родо, уна-вла-кым сийленыт, – ойла Надежда Михайловна.

1941 ийыште пайремым Кугу Ачамланде сар тўналме кечын, 22 июньышто, эртар-ныт. Илалше ег-влакын ойышт почеш, пуламыр жапыште окрашудо илен лек-таш полшен. Когылым кўэш-

## Окрашудо шнуй кушкыл гай

Кажне кундемын, ялын, эсогыл уремын ойыртемалтше, тукум гыч тукумыш куснышо пайремышт, йўлашт улыт. Одо кундем Карагўл район Нырғындыш ялыште, пасу пашам мучашлымеке, шудо тургымым тўналме деч ончыч «Окрашудо» пайремым ожнысек пайремлат. Тудын ойырте-же нерген верысе йочасадыште ешартыш шинчымашым пуышо тунуктышо Н.М.Иванова дене мутланышна.



тыныт, шўрым шол-тенит, салатым ыштеныт. Кызытат тудым жаплат. Южо енже пога, тельлан кошта, кылмыкта.

Окрашудым кугыен-влак пеш акленыт. Шнуй кушкыл-лан шотленыт, манаш лиеш. Садлан тудым чапландарен, самырык ўдыр-рвезе-влак гармонь почеш мурен-куште-ныт, шканышт мужырым муыныт. Кызытат ты пайре-мым пайремлат. Пашаште ойыртемалтше, ончылно улшо, ялым вияндымашке надырым пыштыше ег-вла-кым саламлат. Тыгак эн изи,

эн кугу ийготан-шамычлан, ешым эн пытаргыш чумыршо мужырлан пўлекым кучыктат. Йоча-влаклан тўрлў конкур-сым, тагасымашым эртарат. Чапле концерттым ончыктат. Тушко марий-шамычын тўш-кан илыме кундемлашт гыч калык погына.

– Тиде пайрем марий тўвырам вияндаш, марий-влакым иквереш чумыраш, идалыкаш пашам иктешылаш полша. Тудым мемнан икшы-вына ден уныкана-шамычат эртараш тўжалыт манын ўшанена, – ойла Надежда Михайловна.

**Х.АЛЕКСАНДРОВА.**

## Ух, кертыт вет!

Морко посёлкысо тўвыра полат пеленысе «Рвезылык» куштышо калык ансамбльым Марий Элыште веле огыл, моло кундемыштат палат. Тавалтен колтат гын, кўвар чыгыже веле. «Рвезылык» пелен тыга-як чолга ўдыр-рвезе-влакым «Самырык тукум» ансамбльыште (снимкыште) ямдылат. Тушто йоча-шамыч куш-таш веле огыл тунемьт, марий калыкын историй-жым шымлат. Куштымаш гоч калык-влакын койышыштым почын ончыктат. Чыла тидлан А.В.Якушев тунукта.

– Ансамбльыш кушташ йўратыше 6-13 ияш латкуд ўдыр-рвезе коштеш, – ойла Александр Валерьевич. – Изи ошкыл дене у сёкымашыш шуына. Нуным ончен, моло йоча-шамычынат



кушташ кумьлышт лектеш, манын шонем.

«Самырык тукум» ансамбльын куштымы-жым эскерен, чынжымак, пырля тавалташ лекме шуэш. Ух, кертыт вет! Тывырдык дене кажне енын кумылжым савырат. Нуно нўргў улыт гынат, сёкымашышт ятыр.

Суздаль олаште эртаралтше «Танцуй и пой, Россия молодая» всероссийский конкур-сышто Гран-прим сенен налыныт, Озан олесе «Ветер перемен» тўнямбал конкурсышто «Калык куштымаш» тагасыште I ден II степенян лауреат ли-йыныт. «Михаил Мурашко йолташыже-вла-кым ўжеш» тўнямбал конкурс-фестивальыш-те II степенян диплом дене палемдалтыныт.

**Е.ИВАНОВА.**



## Сылне пагыт

Кенеж – кажне йочан йöратыме пагытше, очыни. Мыйынат тыгак. Саскам погаш, ер воктене каналташ кө огеш йöрате!? Паша телымсе деч шукурак логалеш гынат, огына ойгыро. Кече кужу, чыла ыштен шуктена. Вүдым шавена, шүкшудым сомылена. Йолташ-влак дене погынен, түрлө модыш дене модына. Тиде весела да сылне пагытым пайдалын эртарыза.

Юлия ЯГОДАРОВА.

Советский, Кельмаксола.



9999

+ E +

999



Ребус

Калык пале

➔ Йөр вашеш кишке кечышке, корнышко шыраташ лектын возеш.

➔ Йөр деч кок-кум кече ончыч нуж, оланге, чавак огыт чүнгө.

16 июль – Кишкын тўнямбал кечыже.



Сүретым чиялтыза.

## Тутло пушан снеге



ФОТОМ ЭШ-АРХИВ ГЫЧ НАЛМЕ.

Кенежын ик татше – саскам погымо жап. Олыкышто, чодыраште снеге, мөр чевергеныт, тутло пушышт дене шкешт деке ўжыт. Шукерте огыл меат тамле саскам погаш миенна. Изи атым чылан теменна (снимкыште). Снегым шөр дене кочкаш пеш йöратена.

Ульяна ТАНЫГИНА.  
Шернур, Кукнур.

Фокус

## Лимон шарым оварта

**Кўлыт:** 1 изи совла содо, лимон сок, 3 кугу совла уксус, юж шар, изоленте, кленча ден стакан, воронга.

Кленчаш вүдым темыза да содым пыштыза. Лимон сок ден уксусым варыза да воронга полшымо дене опталза. Шарым кленчан агышкыже чиктыза да изоленте дене пўтыралза. Шар овараш тўналеш.

Палаш огай

Тўняште эн писе кишкылан шем мамбе шот-лалтеш. Тудо ик шагатыште 20 километрым нушкын кертеш.

Кокла шот дене кишке 10-20 ий ила. Эн шонго кишкылан Попай лўман удав шот-лалтеш. Тудо зоопаркыште 40 ийым илен.



Ксения КОРНИЛОВАН  
сүретше.  
Волжский, Пөтъял.

«Ямде лий» газет  
Тўн редактор  
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.  
Индекс: П4696.  
Тираж 1550 экз. Заказ  
Формат – А-4-8.

[https://vk.com/yamde\\_lii](https://vk.com/yamde_lii)  
<https://t.me/yamedelii>  
E-mail: [yamde\\_lii@mari-el.ru](mailto:yamde_lii@mari-el.ru)  
(документ кагазлан),  
[yamde\\_lii@mail.ru](mailto:yamde_lii@mail.ru)  
(автор-влаклан)  
Сайтын адресше: [yamdelii.ru](http://yamdelii.ru)

**УЧРЕДИТЕЛЬ:**  
Марий Эл Республикысе  
Култур, печать да  
калык-влакын пашашт  
шотышто министерстве.

Газетым редакцийште  
погымо да версталыме,  
«Марий Эл Республикысе  
Правительствын типографийже» ООО-што ямде  
оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын  
адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Кыл, информационный тех-  
нологий да массовый коммуникаций  
сферым эскериме шотышто федераль-  
ный службын Юл кундем федеральный  
округысо управленийыштыже регис-  
трироватлыме.  
Номер – ПИ № ТУ52-01335,  
2021 ий 29 сентябрьште пуымо.

0+

Печатьш пуымо жап –  
14-00,  
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шоныма-  
шышт түрлө лийын кертыт. Серыш-  
влак мөнгеш огыт колталт.  
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательнын адресше:  
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый  
Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо пöрт.  
Тел. 8(8362) 45-22-82.



**КОНКУРС**

*Шочмо  
верыштем*



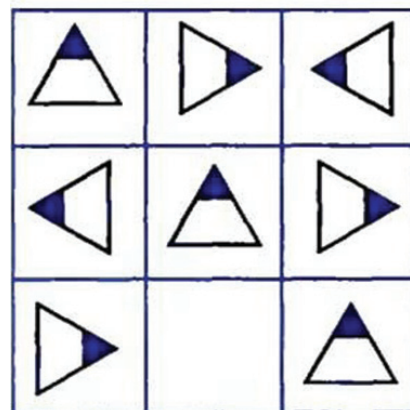
**Василиса ЕРШОВА**  
(Йошкар-Ола, 10-шо  
номеран школ).  
Советский район Купшыльо  
ял воктенысе пүртүс лонгаште.

**Платон СУАРМЕТОВ.**  
(Татарстан, Актаныш,  
Йүштө Памаш).  
Шочмо кундемьесе олык  
лапыште.

**Айста модына**

**Түсым пален**

Кажне йоча ик түсан вич арверым ойлышаш. Мутлан, канде шар, канде кем, канде пеледыш, канде лейке, канде пуш. Вара вес түс-влакым ойлаш лиеш. Кө ик минутышто каласен огеш керт, тудо модыш гыч лектеш. Арвер-влакым уэш-пачаш ойлаш огеш лий.



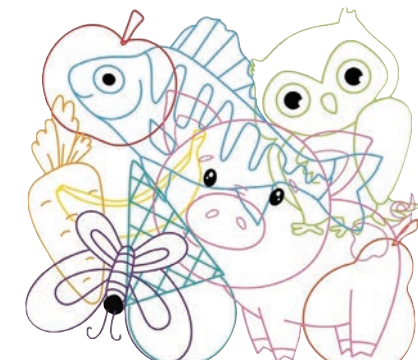
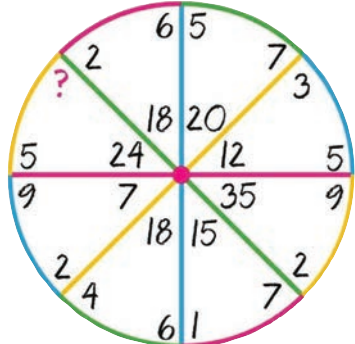
Яра клеткыште могай сүрет лийшаш!

Ончыгече Петялан латшым ий темын. Вес ийын тудлан 20 ий темеш. Кузе тыге лийын кертеш?



Мо уто? Молан!

Йодыш олмеш могай  
числам шындыман!



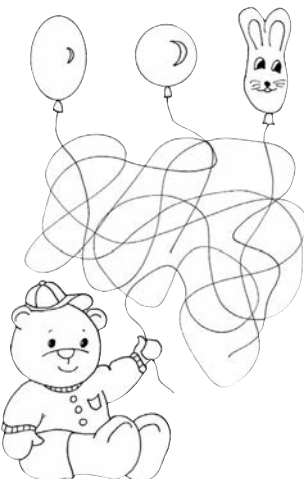
Могай сүрет-влак шылыныт!

Нушо да вүдышто илыше  
чонан-влакым кычалза.

|   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| А | К | Ў | Н | Т | Ю | Г | Й |
| Ж | И | Л | Ш | Ы | Ң | Ш | А |
| И | Ш | Ң | Ы | У | Ж | Э | Л |
| Ӧ | К | Б | Ц | С | А | Ф | Е |
| Ч | Е | Ю | К | Ң | В | Ы | К |
| Е | О | Ь | Р | Э | А | Ц | Ч |
| Р | Е | Х | О | Т | Ь | Я | Ь |
| Е | П | А | К | О | Д | И | Л |

**Ангелина МОЧАЛОВА.**  
Советский, Орша.

Маскаиге могай  
шарым кучен!  
Сүретым  
чиялтыза.



Интернетысе сүрет-влакым кучылтмо.